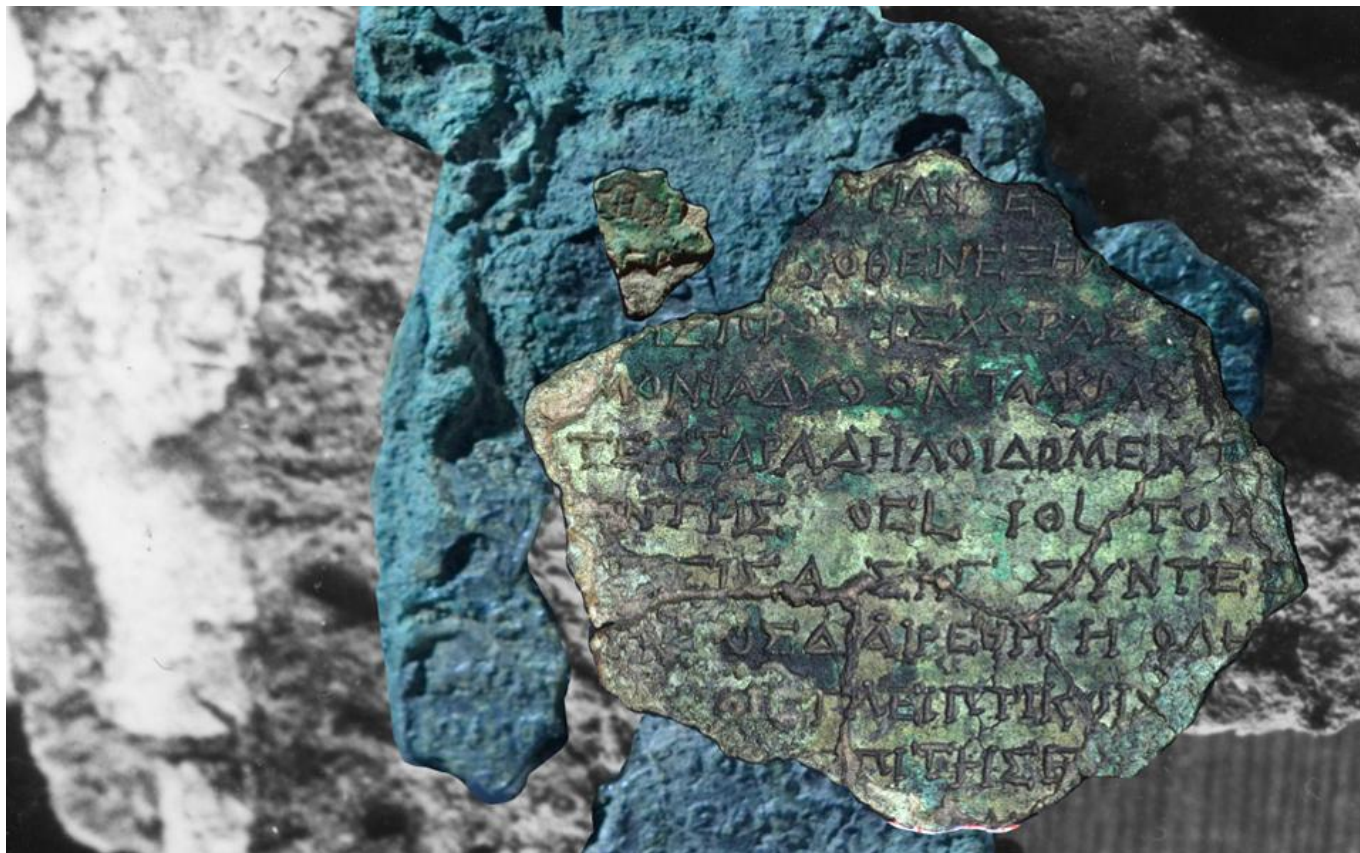
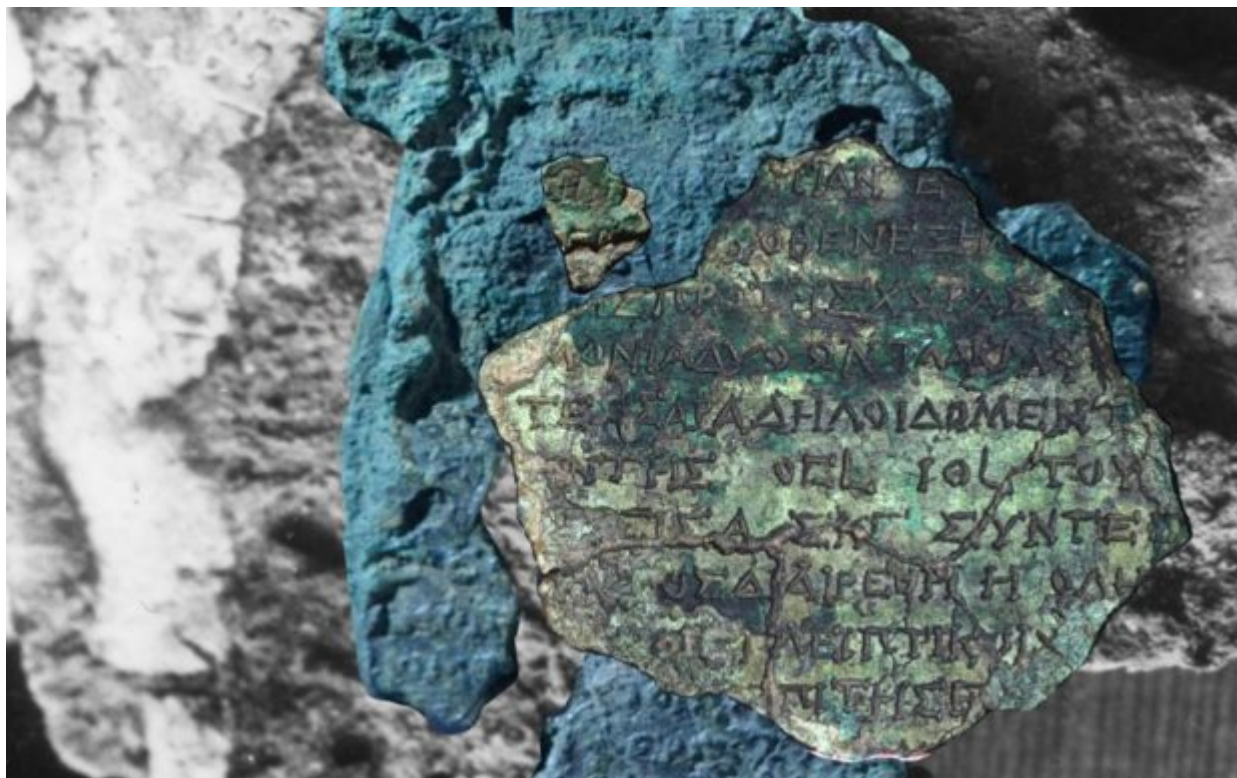

9 Ιουνίου 2016

Ο βυθός κρύβει ακόμη μυστικά

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

Εσωτερική άποψη του μηχανισμού. Οι ερευνητές ανακάλυψαν συνολικά 3.400 χαρακτήρες (γράμματα, σύμβολα κ.λπ.).

Ηταν λίγο πριν από το Πάσχα του 1900 όταν δύο πλοίαρχα Συμιακών σφουγγαράδων κατέφυγαν στα Αντικύθηρα για να γλιτώσουν από μια θαλασσοταραχή που τους βρήκε μεσοπέλαγα. Μόλις ησύχασε ο καιρός, ένας από τους σφουγγαράδες, ο Ηλίας Σταδιάτης, βούτηξε με το σκάφανδρο για να εξερευνήσει τον βυθό. Όταν ξεπέρασε τα 40 μέτρα βάθος πρέπει να είδε ένα αξέχαστο θέαμα: ο πυθμένας ήταν σπαρμένος με μαρμάρινα αγάλματα, αγγεία και απομεινάρια ενός αρχαίου σκαριού. Πήρε το χέρι ενός χάλκινου αγάλματος και αναδύθηκε στην επιφάνεια. Χωρίς να το γνωρίζει, ο σφουγγαράς συνετέλεσε στη γέννηση μιας νέας επιστήμης στα νερά του Αιγαίου: την ενάλια αρχαιολογία.

Από το 1900 μέχρι και το 1903, μια χούφτα παράτολμων σπογγαλιέων (ένας εξ αυτών έχασε τη ζωή του, δύο έμειναν ανάπηροι) έβγαλε με τη συνδρομή του Πολεμικού Ναυτικού πολύτιμα ευρήματα που ζύγιζαν συνολικά δεκάδες τόνους. Ανάμεσα σε αυτά, ήταν και ο περίφημος μηχανισμός των Αντικυθήρων, το αρχαιότερο αντικείμενο με μεταλλικά γρανάζια που έχει βρεθεί ποτέ στον κόσμο, που μαρτυρά τις ιδιαίτερες προχωρημένες τεχνολογικές και επιστημονικές κατακτήσεις των αρχαίων Ελλήνων την περίοδο του 1ου π.Χ. αιώνα.

Νέα ευρήματα

Στα τέλη Μαΐου του 2016, 116 χρόνια μετά, τα μέλη της καταδυτικής αποστολής με Έλληνες και ξένους αρχαιολόγους, υπό την εποπτεία και τη συνδιοργάνωση της

Εφορείας Εναλίων Αρχαιοτήτων, ανέσυραν από το ίδιο σημείο ένα χάλκινο δόρυ και ένα επιτραπέζιο κεραμικό σκεύος. Το δόρυ ζυγίζει πάνω από έξι κιλά και έχει μήκος 2 μέτρα. Δεν ξέρουμε ακόμα εάν αποτελεί μέρος κάποιου γλυπτού ή αν ανήκε σε κάποιο μέλος του πληρώματος. Είναι από τα πρώτα σημαντικά ευρήματα της φετινής έρευνας που θα συνεχιστεί μέσα στον Ιούνιο.

Ανιχνευτής μετάλλων

Το σπουδαιότερο «όπλο» που έχουν φέτος στα χέρια τους οι αρχαιολόγοι - δύτες είναι ένας εξαιρετικά ευαίσθητος ανιχνευτής μετάλλων. Αναμένεται να φανεί ιδιαίτερα χρήσιμος καθώς ήδη από το 2013 και το 2014 τα μέλη της αποστολής έχουν χαρτογραφήσει πλήρως την περιοχή του ναυαγίου, τοποθετώντας «στόχους» που θέλουν να ψάξουν με περισσότερη προσοχή.

Τεράστια άγκυρα

Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι στα ευρήματα των περασμένων ετών συγκαταλέγεται μια πολύ μεγάλη άγκυρα που μας προΐδεάζει για το τεράστιο μέγεθος του πλοίου και αναμένεται να δώσει απαντήσεις σε πολλά ερωτήματα που εκκρεμούν. Το πλήθος των αντικειμένων και η διασπορά τους στον βυθό καλύπτουν μια τόσο μεγάλη ακτίνα, ώστε οι ειδικοί να μιλούν για δύο ναυαγισμένα πλοία και όχι ένα, μια θεωρία που δεν πρέπει να ευσταθεί.

Ανάλογα ερωτήματα εκκρεμούν και για τον μηχανισμό των Αντικυθήρων, από τον οποίο λείπει ένα τμήμα. Μοιάζει με τρελό όνειρο να πιστέψει κανείς ότι οι δύτες θα μπορέσουν να βρουν στην απεραντοσύνη του βυθού μεταλλικά τμήματα ορισμένων εκατοστών. Οι ελπίδες μας πολλαπλασιάζονται πάντως από το γεγονός ότι το 2017 η εταιρεία Hublot θα έχει έτοιμο ειδικό μηχάνημα - ρομπότ που θα μπορεί να καταδυθεί και θα εκτελεί και χρέη ενός ακόμα πιο δυνατού ανιχνευτή. Στο πλευρό της Εφορείας Εναλίων Αρχαιοτήτων είναι το αμερικανικό Ωκεανογραφικό Ινστιτούτο Woods Hole. Επιστημονικοί υπεύθυνοι της ανασκαφής είναι οι Θεοτόκης Θεοδούλου και Δημήτρης Κουρκουμέλης (ΕΕΑ) και Brendan Foley (WHOI). Το Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη, η ωρολογοποιία Hublot, ο όμιλος ΟΤΕ και το Costa Navarino είναι ανάμεσα στους σημαντικότερους υποστηρικτές της προσπάθειας αυτής.

Αποκωδικοποιώντας τον μηχανισμό

Την ερχόμενη Πέμπτη 9 Ιουνίου, στις 7.30 μ.μ., σε ειδική εκδήλωση στην Ιστορική Βιβλιοθήκη του Ίδρυματος Αικατερίνης Λασκαρίδη (2ας Μεραρχίας και Ακτής Μουτσοπούλου, Πειραιάς), είναι η πρώτη φορά που θα έχουμε την ευκαιρία να μάθουμε τι ακριβώς λένε οι επιγραφές στο εσωτερικό του μηχανισμού, οι οποίες

αποτελούν ένα είδος συνοδευτικού εγχειριδίου που σχετίζεται με τη λειτουργία του και με τις αστρονομικές γνώσεις που εμπεριέχει.

Ηδη από την ανακάλυψή του το 1902, μέσα στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, οι επιγραφές ήταν αυτές που ανέδειξαν την αστρονομική χρήση του μηχανισμού: οι πρώτες λέξεις που διαβάστηκαν ήταν «Αφροδίτη» και «Ηλίου ακτίνα». Στην πρώτη δημοσίευση, λίγους μήνες μετά, είχαν αποκρυπτογραφηθεί περίπου 600 χαρακτήρες. Μέχρι τη δεκαετία του 1970 είχαν διαβαστεί περίπου 923 χαρακτήρες, ενώ η πρώτη δημοσίευση υπερδιπλασίασε το πλήθος των χαρακτήρων, φέρνοντάς το στους 2.160. Η νέα και τελική πλέον ανάγνωση των σωζόμενων θραυσμάτων του μηχανισμού έχει εκτοξεύσει το πλήθος των επιγραφών στους 3.400 χαρακτήρες!

Αλλά το πλέον σημαντικό χαρακτηριστικό είναι η ποιότητα της ανάγνωσης: υπάρχουν πλέον ολόκληρες προτάσεις και πολλοί νέοι αριθμοί, οι οποίοι βοηθούν στην αποκωδικοποίηση των λειτουργιών του μηχανισμού. Έτσι, το διεθνές, αλλά πρώτο το ελληνικό, κοινό θα έχει την ευκαιρία να μάθει για το πλέον πρωτότυπο και παντελώς άγνωστο σύστημα πρόγνωσης εκλείψεων, για το πλήρες πλανητάριο που έδειχνε τις κινήσεις των ουρανίων σωμάτων, αλλά και για τα πλήρως αποκρυπτογραφημένα ημερολόγια που ίσως μας δώσουν νέα στοιχεία για τον τόπο κατασκευής και χρήσης του μοναδικού αυτού μηχανήματος.

Η πληρότητα της νέας αυτής ανάγνωσης αναδεικνύει πλέον με ακρίβεια τα τμήματα του μηχανισμού που δεν έχουν βρεθεί: «Μετά την ανάγνωση των επιγραφών οι δύτες ξέρουν ακριβώς τι να ψάξουν στη θάλασσα.

Ξέρουμε τι λείπει σε σχέση με αυτό που έχουμε ήδη στα χέρια μας», λέει ο ένας από τους ομιλητές της εκδήλωσης, ο Ευθύμιος Νικολαΐδης, ιστορικός των επιστημών, διευθυντής ερευνών στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, και εκδότης του διεθνούς περιοδικού *Almagest*, στο οποίο θα δημοσιευτούν οι επιγραφές.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΠΟΥΡΝΑΡΑ

Πηγή: kathimerini.gr